

FACTORİNG

GİRİŞ

FACTORİNG KAVRAMI

Forfaiting Kavramı Türk bankacılık sisteminde henüz fazla uygulama alanı olmamasına rağmen, müessese yine forfaiting'in Türkçe karşılığı olarak " dış satım alacaklarının iskontosu" ve "uzun vadeli alacak satın alınması"³³ kavramları kullanılmıştır. Fakat, Türk hukukunda forfaiting müessesini tam anlamıyla açıklayan bir Türkçe kavram bulmak ve kullanmak zordur. Bu sebeple forfaiting için Türkçe kavram bulmak yerine tam bir tanımının yapılması müessesenin anlaşılabilmesi, genel özelliklerinin ve fonksiyonlarının bilinmesi açısından daha yararlı olacaktır. Forfaiting bir finansman yöntemi olduğundan ekonomik açıdan tanımı yapılmaktadır. Bu açıdan forfaiting ihracatçıya bir ile yedi yıl arasında değişen süreler için yaptığı satışlarda orta vadeli finansman sağlayan ve yöntem olarak tanımlanmaktadır. Forfaiting, mal veya hizmetlerin dış satımından doğan tahsili kabil alacakların bir finans kurumu veya banka tarafından, satana rücu edememek kaydıyla satın alınmasıdır. Bu tanım, forfaiting işleminin genel unsurlarını belirlemekle beraber müessesenin fonksiyonlarını açıklayamamıştır. Doktrinde yapılan diğer bir tanıma göre forfaiting, genellikle mal ve hizmetlerin dış satımından doğan ileri bir tarihte vadesi gelecek alacakların, daha önce bu alacakları elinde bulunduranlara başvurma hakkı olmaksızın satın alınmasıdır. Söz konusu işlemde dört taraf bulunmaktadır. Dış satımcı, ihracatçı; dış alımcı, ithalatçı; alacakları satın alan, devralan banka veya finansman kurumu (forfaiter) ve aval veren veya alacağı garanti eden banka Forfaiter genellikle bir banka ya da bu işlemlerle uğraşan bankalara bağlı veya tamamen onlardan bağımsız olarak çalışan finans kuruluşudur. Forfaiter tarafından yapılan bütün işlemleri kapsayan faaliyete forfaiting denir.

FACTORİNG TARİHÇESİ

Tarihi Fenikelilere, Babillere kadar uzanan faktoring uygulamaları, 1900 yılların başında önce Amerika'da daha sonra Avrupa ülkelerinde ve Japonya ve diğer Asya ülkelerinde hızla yayılmıştır. Bugün tüm dünyada bilinen ve uygulanan bir finansman yöntemidir.

Bir çok ülkede 1950'li yıllardan bu yana modern anlamda hizmet veren factoring kuruluşlarının önemli bir kısmı büyük banka ve finans kuruluşlarının katılımıyla kurulmuştur. Avrupa ülkelerinde, factoring uygulamalarına yaklaşık kırk yıl önce uygulamaya başlanılmış olmasına rağmen, factoring'in yeterince tanınmadığını ileri sürmektedir. Nitekim ; bazı Avrupa ülkelerinde (İtalya, İspanya ve İsveç) bu konuda yasal düzenlemeler mevcut değilken, bazı Avrupa ülkelerinde (Almanya ve Fransa) yasal düzenlemeler mevcut bulunmaktadır. Gelişmiş ülkelerdeki yeni finansman tekniklerini benimseyen ve bu teknikleri gecikmeksizin uygulamaya koyan ülkemizde factoring faaliyetleri ilk kez 1983 yılında başlamış ve firmalarımız bu finans tekniğinin avantajlarından yararlanma olanağı bulmuşlardır.

Factoringin İşleminin Başlıca Türleri:

Gerçek (Tam) Factoring

Gerçek Olmayan Faktoring

Açık Factoring

Örtülü(Sesiz)Factoring

Uluslar arası Factoring

Factoringin Fonksiyonları

Factoring İşleminin Üç Adet Fonksiyonu Bulunmaktadır

Kredilendirme Fonksiyonu

Hizmet Fonksiyonu

Teminat Fonksiyonu

TÜRKİYE'DE VE DÜNYADA FACTORİNG

Factoring kavramı bir finans tekniği olarak ülkemiz bankacılık terminolojisine ilk kez 1983 yılında " Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname " ile girmiştir. Bu Kararname' nin 3üncü maddesi; factoring'i "mal ve hizmet satışlarından doğmuş veya doğacak alacakların temellük edilerek, tahsilinin üstlenilmesi ve bu alacaklara karşılık ödemelerde bulunularak finansman sağlanması" diye tanımlanmakta, bu işle uğraşmak üzere kurulan şirketleri de " factoring şirketleri" olarak adlandırmaktadır.

Factoring Türkiye’de 1988 yılında başlamış ve ilk 1990’da, yetkilendirilmiş bir factoring şirketi işlemlere başlamıştır. O günden itibaren popülaritesi artmış ve işlem hacmi 1999 yılında 5.25 milyar USD’ a ulaşmıştır ve bu büyüme günlük olarak bile devam etmektedir 47

Hazine müsteşarlığı verilerine göre, Türkiye’de kurulan factoring şirketlerinin sayısı, 1992’de 14, 1994’de 63, 1995’de 45 ve 1999’da 93’e yükselmiştir. Bu şirketlerden 37’si Factoring derneği üyesidir ve bu 37 üyeden, 22’si bir bankanın iştirakidir. 93 adet factoring şirketinden 16’sı, dünyanın en büyük factoring zincir kuruluşu olan FCI üyesidir.

2001 yılında Türkiye’de gerçekleşen toplam factoring işlem hacmi 3.7 Milyar USD olurken, bu toplamın 990 Milyon USD’ si ihracat işlemlerinden 2.7 Milyar USD’ si iç piyasa işlemlerinden oluşmuştur.

Factoring, yeni bir finansman modeli olmasına rağmen ülkemizde hızlı bir gelişme göstermiş ve ülkemiz finans piyasalarının son yıllarda vazgeçilmez enstrümanı olmaya başlamıştır. Her türlü mal ve hizmet satışlarından kaynaklanan kısa vadeli alacakların factoring şirketine devredilmesi işlemi giderek yaygınlaşmaktadır. Alacakların takibi, tahsili, garanti edilmesi, finansman sağlanması, pazar araştırması, kredi istihbaratı yapılması, ticari risklerin üstlenilmesi ve muhasebe kayıtlarının tutulması,vb. hizmetleri içeren factoring, firmaların kısa vadeli sermaye ihtiyacını karşılamaktadır.

Ülkemizde factoring işlemlerinin önemli kısmını (%75) yurtiçi, geri kalan kısmını ise ihracat (%23) ve ithalat (%2) factoring’i oluşturmaktadır. Yurtiçi factoring işlemleri için önemli bir potansiyelin mevcudiyetine rağmen, dahili piyasada şirketler hakkında yeterli bilgi temin edilecek bir bilgi bankasının olmaması factoring hizmetlerinin iç piyasada arzulanan biçimde yaygınlaşmasını güçleştirmektedir.

Ülkemizde factoring hizmetlerinden en çok yan-sanayi şirketleri, küçük ve orta ölçekli şirketler, sektörler itibariyle de en çok sanayi, tekstil, gıda, hizmetler sektörü, otomotiv, makine ve teçhizat, yedek parça, büro makinaları, sağlık ve temizlik sektörleri ile yayıncılık sektörleri yararlanmaktadır.

Yurtiçi ticaretin önemli bir kısmının vadeli olması, yüksek oranlı enflasyonun devamlı olarak şirketlerde işletme sermayesi sorununu yanında getirmesi, ülkemiz ekonomisinin ihracata yönelik oluşu, ihrac ürünlerinin büyük bir bölümünün factor edilebilir nitelikte olması, uluslararası ticaretin vadeli (açık) hesap şekline dönüşmesi ve akreditifli ödeme şeklinin giderek azalması factoring ihtiyacını arttırmaya devam etmektedir.

Factoring, bugün Dünya'daki tüm şirketler için modern bir finansman aracı sayılmaktadır. 50'yi aşkın ülkede tamamıyla gelişmiş bir factoring endüstrisi vardır ve factoring şirketleri aracılığıyla gerçekleştirilen toplam iş hacmi 630 milyar doları aşmaktadır.

Factoring, yeni bir kavram değildir. Factoring, yüzlerce yıl önce ilk olarak Amerika ve İngiltere arasındaki yün ticaretinin finansmanına yardımcı olmak amacıyla başlamıştır. Kayıtlı factoring şirketleri, 1960'larda kurulmaya başlamıştır. 1970'lere kadar pek büyük gelişme gösteremeyen factoring, 1973 petrol krizi sonrası dünya ticaretinin güçleşen koşullarında dışa açılmaya çalışan birçok işletmenin giderek daha fazla yararlandıkları bir finansman yöntemi olmuştur ve bugün gelişmiş ülkelerdeki büyük bankaların çoğunun bir factoring şirketi iştiraki vardır.

Factoring hizmetinin yeni endüstrilere ve bölgelere uygulanmaya başlanması, bilgisayar kullanımındaki ve teknolojisindeki hızlı gelişme, bağımsız factor kuruluşlarının büyük ticari bankalarla birleşmesi, factor kuruluşları arasındaki rekabetin her geçen gün artması gibi nedenlerle dünya factoring hacmi, hızlı ve olumlu bir şekilde artmaktadır.

- 2001 yılında tüm dünyada gerçekleşen toplam factoring işlem hacmi, 648 Milyar

USD olmuştur. **2016 verilerine göre Factoringin toplam işlem hacmi**

- **KOBİ'lerin can dostu factoring yenileniyor**
- **Çoğunluğu KOBİ olan yaklaşık 500 bin firmaya hizmet veren ve 2016'da 136 milyar liralık işlem hacmine ulaşan factoring sektörünün ihracattaki payı yüzde 7'ye çıktı. Sektörün isminin 'Ticaret Finansmanı' olarak değiştirilmesi gündemde**

- Giriş Tarihi: 26.10.2017

- 2006 yılında denetim ve düzenlemesi, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'na (BDDK) bağlanan Türk factoring sektörü, 2016'da 136 milyar liralık işlem hacmine ulaştı. Bu hacim, 5 milyon 785 bin adet fatura ve benzeri belge karşılığı çoğunluğu KOBİ olan 480 bin adet firmaya temas edilerek gerçekleştirildi. Sektörün işlem hacmi Türkiye'nin milli gelirinin yüzde 4.5'ini oluştururken, ihracattaki payı ise yüzde 7. Türk factoring sektörü GSYH'da aldığı pay itibarıyla 8, işlem hacminde ise Avrupa'da 9'ncü sırada yer alıyor.

Türkiyede Factoringde Taraflar:

Müşteri(Firma)

Factoring Şirketi(Factor)

Borçlu

Uluslararası Factorinde Dört İlgili Taraf Vardır

Müşteri (İhracatçı)

İhracatçı Factor

İthalatçı Factor

Borçlu (İthalatçı)

Factoring'de maliyet mekanizmasının işleyişini gösteren bir

örnek

Satıcı; 200.000 ABD Doları tutarındaki altı ay vadeli bir yurt dışı satışında factoring hizmetlerinden yararlanmak istemektedir. Factor komisyonunun % 4, uluslararası faiz oranının (Libor+spread) %20 olduğunu varsayarsak, satıcının mal bedelini satıştan hemen sonra almak istemesi halinde factoring hizmetinin satıcıya maliyeti 14.000 ABD Doları olacaktır. Dolayısıyla, satıcı altı ay beklemeden alacağını 186.000 ABD Doları olarak tahsil edebilecektir. Söz konusu işlemin hesaplanması aşağıdaki şekilde yapılmaktadır.

$200.000 \text{ ABD Doları} \times \% 4 = 8.000 \text{ ABD Doları (komisyon)}$

$200.000 \text{ ABD Doları} \times \% 10 = 20.000 \text{ ABD Doları (faiz)}$

Toplam : 14.000 ABD Doları

(Not : Yıllık % 20 üzerinden altı aylık faiz % 10'dir)

Factoring hizmetlerinde, factor, genellikle kredili satışlar toplamının % 160 civarındaki bölümünü satıcıya nakit olarak derhal, kalan bölümü ise alıcıdan mal bedelinin tahsilatını müteakip ödemeyi taahhüt etmektedir. Böylece, satıcı, kredili satışlardan doğan nakit ihtiyacını istediği zaman kolayca karşılayabilmektedir.

FACTORİNG AVANTAJLARI

- Vadeli alacaklarını Factor'a temlik ederek nakde dönüştüren işletmeler, sürekli ve kesintisiz nakit akışı ile kendilerine hızlı ve kontrollü büyüme potansiyeli sağlamış olurlar.
- Vadeli alacaklarının nakde dönüşmesi ile işletmeler, hammaddeyi peşin ödeyerek alabilir ve önemli indirimler sağlayarak üretim maliyetlerini düşürürler. Böylece işletmelere karlarını arttırma olanağı sağlanır.

- Alıcı riskini Factor'a devreden işletmeler, yurtiçi ve yurtdışı pazarlarını genişletebilir.
- Alıcılara vade tanıyabileceği için, satıcının rekabet gücü artar.
- Açık hesap satışlar kolay ve güvenli hale gelir.
- Alacakların tahsilatı ve fon yaratma gibi konuları Factor'a devrederek nakit akışlarını belirleyen yöneticiler ileriye dönük; üretim, yatırım ve pazarlama gibi işletmenin gelişimi ile ilgili konulara daha fazla vakit ayırabilirler.
- İşletmelerin kısa vadeli ticari alacaklarının finansmanını sağlayan factoring sistemi, banka kredisinden farklı olup, bilançonun sadece aktif bölümünde bir harekete neden olur. Alacaklar, stoklar ve ticari borçlar azalır, işletmenin yaratabildiği işletme sermayesi artar. Bilanço daha likit hale gelir ve işletmenin kredibilitesi artar.
- Factor'den ticari alacaklara karşılık kullanılan ön ödeme, satıcının ihtiyacı ve talebi üzerine verildiği için, işletmelerin dış kaynak kullanma ihtiyacı azalır ve faiz giderlerini düşürebilir
- Factoring ile sağlanan finansmanın maliyeti, ticari kredilere (vade farkı) göre daha ucuz olduğundan, vadeli satışlardan ilave kazançlar sağlanabilir.

FACTORİNG DEZAVANTAJLARI

- Factor, kredibilite araştırması, üstlendiği risk, alacak hesaplarının tutulması ve tahsilatı gibi sunmuş olduğu factoring hizmetleri karşılığında satıcının temlik etmiş olduğu alacaklar üzerinden bir komisyon alır.
- Factor tarafından, ön ödeme tarihinden tahsilata kadar geçen süre için kullanılan fona iç ve dış piyasa koşullarına göre belirlenen factoring ücret oranı uygulanır.
- Factoring yolu ile alacağını elden çıkaran firmalara, vadeli satış yapan firmalar bu durumu firmanın likidite gücünün ve alacaklarını tahsilattaki zayıflığının bir zaafiyeti olarak yorumlayarak vadeli satış yapmaktan kaçınabilirler.
- Satıcı firma alacaklarını factoring firmasına devretmekle, kredi politikasının yönetimini kaybedebilir.

SONUÇ

- Sonuç Olarak her türlü mal ve hizmet satışlarından kaynaklanan kısa vadeli alacakların factoring şirketine devredilmesi işlemi giderek yaygınlaşmaktadır. Alacakların takibi, tahsili, garanti edilmesi, finansman sağlanması, pazar araştırması, kredi istihbaratı yapılması, ticari risklerin üstlenilmesi ve muhasebe kayıtlarının tutulması, vb. hizmetleri içeren factoring, firmaların kısa vadeli sermaye ihtiyacını karşılamaktadır. Bugün medya devi, dünyanın en ulaşılmaz gibi görünen bölgelerine kolaylıkla erişebilmekte ve ahlaki kavramlardan, sosyal kurallara kadar her alanda devrimsel değişiklikler yapabilmektedir. Satıcının yurt dışındaki alıcıları akreditif açmaktan kurtulur ve ödemeleri kendi ülkesindeki muhabir factoring şirketine yaparak zamandan ve akreditiften işlemlerinin masraflarından kurtulur. Bu uygulama ile yurt dışındaki ithalatçının alım gücü artar ve ihracatçıların Pazar payının genişlemesine yardımcı olur. Factoring, yeni bir finansman modeli olmasına rağmen ülkemizde hızlı bir gelişme göstermiş ve ülkemiz finans piyasalarının son yıllarda vazgeçilmez enstrümanı olmaya başlamıştır. Her türlü mal ve hizmet satışlarından kaynaklanan kısa vadeli alacakların factoring şirketine devredilmesi işlemi giderek yaygınlaşmaktadır. Alacakların takibi, tahsili, garanti edilmesi, finansman sağlanması, pazar araştırması, kredi istihbaratı yapılması, ticari risklerin üstlenilmesi ve muhasebe kayıtlarının tutulması, ve hizmetleri içeren factoring, firmaların kısa vadeli sermaye ihtiyacını karşılamaktadır. KOBİ'lerin yanı sıra, önümüzdeki yıllarda Türkiye'nin ihracat ve ekonomisinde bir fırsat olarak kabul edilebilecek hususlardan birisi de, yurt dışında faaliyet gösteren "Türk İşadamları"dır. Son yıllarda, başta Almanya ve Avusturya olmak üzere, AB üyesi ülkelerde önemli gelişmeler gösteren Türk işadamlarının, aynı zamanda toptancı ve ithalatçı olarak Türkiye ile yoğun ticari ilişkiler içinde oldukları gözlenmektedir. Diğer ülkelerdeki Türk işadamları ile işbirliğinin geliştirilmesi, faaliyette buldukları ülkelerle olan ticari ve ekonomik ilişkilerimize de olumlu yönde katkılar sağlayacaktır. Yurt dışındaki Türk işadamları ile, Türkiye'de faaliyet gösteren iş adamlarımız ve kamu kurumları arasında bilgi akışını sağlayacak bir sistem oluşturulması, işbirliğini artırması açısından faydalı olacaktır. Kurulacak bu sistemin bir diğer amacı da, yurtdışında faaliyet gösteren Türk işadamlarının faaliyette buldukları ülkelerde, vergi, gümrük, rekabet vb konularda karşılaştıkları sorunların çözümlenmesi için bilgilendirilmesi ve onlara bu konularda yardımcı olunmasıdır. Bankaların dış ticaret finansmanında sadece bir departman olarak hizmet veren forfaiting işlem departmanlarına işlem talebinin artması sonucu ile bu konuda uzmanlaşmış ve hizmet veren bağımsız bir tüzel kişilik kazanacaktır. Ülkemiz

ekonomisinde ihracat kaleminde tekstil sektörünün katkısındaki pay artıkça farklı ve avantajlı finansman tekniklerine olan ihtiyaç artacaktır. Yapılacak tanıtım ve konu ile ilgili firmaların finansman sorumlularına yapılacak eğitim seminerleri ile birlikte doğru orantılı bir şekilde forfaiting işlemi tercih edebilebilir bir düzeye gelecektir. 2016 verilerine göre ülkemizde 136 milyar TL factoring işlem hacmi gerçekleşmiştir. Türkiye'nin milli gelirin yüzde 4.5'ini oluştururken, ihracattaki payı ise yüzde 7. Türk factoring sektörü GSYH'da aldığı pay itibarıyla 8, işlem hacminde ise Avrupa'da 9'ncu sırada yer alıyor.

KAYNAKÇA

- Aktař M. şerif , Dış Ticaret Finansmanında Factoring, İGEME, Ankara, 1989
- FİNANSMAN YÖNTEMLERİNDEN FACTORİNG , Stj. Av. ÇİLEM SAKLAVCI ,
- M. Cengiz Ünlü,Şirketlerin Kuruluşu ve Tasfiye işlemleri Rehberi,Adalet Yayınevi,Ankara,1997
- Özdemir, Zekai: Dış Ticaret Finansman Tekniklerinden Faktoring ve Forfaiting Đşlemleri, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2005, Sa. 2, s.194-224.
- Pekdemir Recep, Finansal Kiralama İşlemlerinde Deęerleme ve Raporlama, Sirküler Rapor 2003-12, Ankara, 2003
- Sabah gazetesi haberi internet 2016 verilerine göre Factoring